

**UCHWAŁA NR XV/149/2025
RADY GMINY STAWIGUDA**

z dnia 11 września 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.) oraz art. 16 b ust.1 i 2, art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stawiguda na lata 2026-2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stawiguda.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Stawiguda

Grzegorz Niski

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY STAWIGUDA
NA LATA 2026-2030

Stawiguda, wrzesień 2025 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I. Podstawy prawne opracowania Strategii	6
1. Główne ramy prawne.....	6
2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	8
II. Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy.....	16
1. Proces uspołeczniania.....	16
2. Słownik pojęć.....	16
III. Wizja, misja oraz cel strategiczny	17
IV. Charakterystyka środowiska społecznego	18
Informacje ogólne	18
Struktura ludności.....	18
Edukacja i wychowanie	19
Pomoc społeczna	20
Rynek pracy.....	20
V. Diagnoza Problemów Społecznych.....	22
1. Badania.....	22
2. Wnioski z Diagnozy	22
3. Rekomendacje	32
4. Ocena zdolności realizacji usług społecznych	37
VI. Analiza SWOT oraz dane prospektywne	40
1. Analiza SWOT	40
2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)	46
Pomoc społeczna	46
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii	47
Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej.....	47
VII. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja.....	48
1. Cele główne strategii.	48
2. Cele operacyjne i ich realizacja	50
VIII. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	60

IX. System zarządzania i aktualizacji strategii.....	62
Podmioty zarządzające realizacją strategii	62
Ramy finansowe Strategii.....	62
Instrumenty realizacji strategii.....	64
Monitoring i ocena wdrażania strategii.....	64
Załącznik nr 1 – wykaz podmiotów ekonomii społecznej.....	67

WSTĘP

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznym, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę, ze szczególnym uwzględnieniem grup ryzyka. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie – społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w ślad za Diagnozą Problemów Społecznych, powtórzyć definicję pojęcia „problem społeczny” – w ujęciu R. Marisa jest to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Fryszackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przewyciężenia,
- można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

Gmina tworzy Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie

¹ K. Fryszacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Fryszacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy domowej, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym,
- wsparcie dla rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od alkoholu, substancji psychoaktywnych oraz od uzależnień behawioralnych,
- wsparcie w problemach dot. zdrowia psychicznego.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym

poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które ją dotyczą.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją. Działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym”, co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.). Ustawa ta określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 323 ze zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1673);

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.);
- ustawa z dnia 20 marca 2025r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz.U. 2025 poz. 620);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 83 ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 poz.913 ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r., poz. 917);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 146 ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1491 ze zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r., poz. 1576 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r., poz. 438 ze zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1335);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 poz. 881 ze zm.);
- ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r., poz. 1429 ze zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r., poz. 1512).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego, czy finansów publicznych (m.in.: Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, czy ustawa o finansach publicznych).

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest głównym narzędziem realizacji polityki społecznej i socjalnej oraz dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej przedstawiono sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno- gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania Państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.
2. Polska Cyfrowa.
3. Kapitał ludzki.
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski.

1. Rozwój regionalny.

2. Transport.

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

1. Kapitał społeczny.
2. Sprawne państwo.

Narodowy Program Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego

z zadania Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej, niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych, obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- 1) Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- 2) Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- 3) Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. SRKL obejmuje 4 cele szczegółowe:

- 1) Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;

- 2) Poprawę zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;
- 3) Wzrost i poprawę wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
- 4) Redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

- Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.
- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Określone zostały również warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą miejsca pracy tworzone w tych podmiotach. W KPRES przewidziano m.in. dedykowane dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.
- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób

młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno- programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do 2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych

w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające angażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych, jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2030

Celem głównym Strategii Województwa jest: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy przy czym najważniejsza z punktu niniejszej Strategii jest spójność społeczna. Spójność ta rozumiana jest jako tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości i wzrost przedsiębiorczości (oferta nowych miejsc pracy skierowana zostanie przede wszystkim do ludzi młodych z uwagi na ich naturalną aktywność, mobilność, otwartość na zdobywanie nowych kwalifikacji), a także poprawę warunków życia ludności (w szczególności dostępu do usług publicznych oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych) zbliżającą do standardów życia występujących w Unii Europejskiej.

Strategia polityki społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2030

W Strategii polityki społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2030 określono wizję Strategii, w myśl której mieszkańcy Warmii i Mazur:

- są aktywni społecznie i zintegrowani,
- mają dobry dostęp do usług społecznych,
- są aktywni zawodowo i mają możliwość kształcenia stosownie do
- potrzeb rynku pracy i własnego potencjału,
- korzystają z szerokiej oferty edukacyjnej i kulturalnej na każdym,
- etapie życia,
- są zdrowsi dzięki profilaktyce i dostępnej opiece zdrowotnej,

niezależnie od pochodzenia, płci, wieku, miejsca zamieszkania, stanu posiadania.

Natomiast celem głównym Strategii jest wzmocnienie spójności społecznej regionu Warmii i Mazur oraz poprawa warunków życia mieszkańców przy współpracy środowisk lokalnych i partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

II.PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsydiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

III. WIZJA, MISJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Stawiguda, jaki jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za kilka lat. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Wobec powyższego, mając również na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także kontynuując dotychczasowe działania (na podstawie wcześniejszej Strategii), w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wizja została sformułowana w następujący sposób:

**Stawiguda – gmina dążąca do zapewnienia bezpieczeństwa
i wysokiego standardu życia mieszkańców,
dostosowana do bieżących potrzeb społecznych.**

Misję Gminy Stawiguda, wobec przedstawionej wizji, a także dotychczas prowadzonych działań, należy przedstawić następująco:

Stawiguda – gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązuje problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę prozdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami (a także ich opiekunów);
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Celem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją oraz misją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary. Urzeczywistnieniem będzie wskazanie odpowiednich Celów Strategicznych i powiązanych z nimi kierunków działania.

IV.CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Stawiguda ³ ma 12 989 mieszkańców, z czego 51,1% stanowią kobiety, a 48,9% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 214,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 35,5 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Stawiguda zawarli w 2023 roku 52 małżeństw, co odpowiada 3,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,8% mieszkańców gminy Stawiguda jest stanu wolnego, 53,3% żyje w małżeństwie, 8,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,2% to wdowy/wdowcy.

Gmina Stawiguda ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 35. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 2,38 na 1000 mieszkańców gminy Stawiguda. W 2023 roku urodziło się 115 dzieci, w tym 51,3% dziewczynek i 48,7% chłopców.

W 2023 roku zarejestrowano 664 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 228 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Stawiguda 436.

62,0% mieszkańców gminy Stawiguda jest w wieku produkcyjnym, 25,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 12,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W zasobie Gminy znajduje się 19 mieszkań komunalnych.

STRUKTURA LUDNOŚCI

Struktura ludności zaprezentowana została w formie tabelarycznej, z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny.

³ Część danych wskazanych w podrozdziale „Informacje ogólne” pochodzi z portalu www.polskawliczbach.pl

GRUPA WIEKOWA	GMINA		
	OGÓŁEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2023 rok – 12 678			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	3259	1597	1662
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	7740	3858	3882
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1679	1085	594
2024 rok – 12 989			
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	3302	1634	1668
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	7929	3953	3976
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	1758	1128	630

Źródło: dane własne Gminy.

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Struktura placówek oświatowych. Brak placówek ponadpodstawowych.

Liczba placówek	2023/2024	2024/2025
Placówki wychowania przedszkolnego	2	2
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	260	247
Szkoły podstawowe	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	1237	1533

Dane – Gmina Stawiguda.

POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2023 ROK	2024 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI	425	260
LICZBA RODZIN	425	260
LICZBA OSÓB W RODZINACH	771	459

Dane – OPS.

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej jako: OPS). Szczegółowe przedstawienie danych dotyczących ilości osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej znajduje się w tabeli poniżej (strona 21).

Poza OPS, na terenie Gminy funkcjonują:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny.

RYNEK PRACY

	2023 ROK		2024 ROK	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	111	60	104	56
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	28	18	26	12

Dane – Powiatowy Urząd Pracy.

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
	2023 rok		2024 rok	
UBÓSTWO	40	48	24	27
SIEROCTWO	1	1	1	1
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	14	54	14	54
BEZDOMNOŚĆ	9	9	6	6
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	42	66	51	77
BEZRADNOŚĆ	19	54	13	43
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	66	100	66	97
ALKOHOLIZM	5	5	9	11
NARKOMANIA	0	0	1	1
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	26	41	30	46

V.DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Badania

Na terenie gminy Stawiguda, w okresie od marca do maja 2025 r., zostały przeprowadzone badania diagnozujące problemy społeczne, których efektem jest „*Diagnoza problemów społecznych Gminy Stawiguda*”. Celem podjętych badań była analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Badany obszar dotyczył przede wszystkim takich zagadnień jak: problem alkoholowy, problem narkotykowy, problem przemocy, problem uzależnień behawioralnych, jak również postrzeganie spraw społecznych przez mieszkańców.

Zróżnicowany dobór próby, umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. W badaniu łącznie udział wzięło 605 osób (100 dorosłych mieszkańców, 452 uczniów szkół podstawowych, a także 53 przedstawicieli instytucji pomocowych).

Z uwagi na obszerny charakter dokumentu Diagnozy, w dalszej części niniejszego Rozdziału przedstawiono jedynie wnioski oraz rekomendacje, zawarte w opracowanej Diagnozie Problemów Społecznych.

2. Wnioski z Diagnozy

Problemy społeczne z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problem alkoholowy

Analiza danych dotyczących konsumpcji alkoholu przez dorosłych mieszkańców gminy ukazuje zróżnicowane postawy wobec spożywania substancji alkoholowych. Najliczniejszą grupę stanowili respondenci deklarujący spożycie alkoholu „kilka razy w roku” (32%), a istotny odsetek (23%) wskazał, że w ogóle nie pije alkoholu. Regularne spożycie alkoholu – z częstotliwością „kilka razy w tygodniu” lub „raz w tygodniu” – zadeklarowało odpowiednio 8% i 4% respondentów.

Najczęściej konsumowanym trunkiem było wino (48%), co może sugerować preferencję dla napojów o umiarkowanej zawartości alkoholu. Kolejne miejsca zajęły piwo/cydr (38,96%) oraz mocniejsze alkohole (whisky, koniak, drinki – 25,97%).

W zakresie lokalizacji konsumpcji alkoholu dominowały odpowiedzi wskazujące na spożycie „w domu” (51,95%) oraz „u znajomych podczas zorganizowanych spotkań” (49,35%). Spożywanie alkoholu w samotności występuje rzadko – 58,44% badanych deklaruje, że nigdy nie pije samemu.

Zdecydowana większość badanych deklaruje umiarkowany wpływ alkoholu na ich stan fizyczny – 48,05% wskazało, że praktycznie nie odczuwa jego działania. Tylko 9,09% deklaroowało objawy typowe dla średniego stopnia upojenia.

Tylko 1,3% respondentów przyznało, że zdarzyło im się wykonywać obowiązki zawodowe pod wpływem alkoholu, a 98,7% zaprzeczyło takiej sytuacji. Podobnie, zdecydowana większość (71%) nie była świadkiem prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu, choć 23% przyznało, że miało miejsce „rzadkie” obserwacje tego zjawiska.

W odniesieniu do spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży, 65% respondentów zaprzeczyło takim obserwacjom, natomiast 26% wybrało odpowiedź „nie wiem”.

Ocena trendów konsumpcji alkoholu w ostatnich latach ukazuje niejednoznaczny obraz – najwięcej respondentów (46%) wskazało „trudno powiedzieć”, co może świadczyć o braku wiedzy lub obserwacji na ten temat.

Problem narkotykowy

Zdecydowana większość respondentów (96%) zadeklarowała, że nie używa środków psychoaktywnych. Jedynie marginalna część populacji (łącznie 4%) przyznała się do sporadycznego kontaktu z tego typu substancjami.

Wśród osób mających doświadczenie z narkotykami, dominującą substancją była marihuana lub haszysz (80%), następnie ekstazy (40%), amfetamina i sterydy anaboliczne (po 20%). Większość kontaktów z tymi substancjami miała miejsce w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Motywacje sięgania po narkotyki to głównie: przyjemność i relaksacja (60%), ciekawość oraz presja grupy (po 20%). Tylko jeden respondent przyznał, że zawsze zażywa środki psychoaktywne w samotności.

Dostępność narkotyków oceniono raczej jako trudną – 81% respondentów wskazało „nie wiem”, co może świadczyć o niskim poziomie świadomości lub rzeczywistej trudności w ich zdobyciu. 13% określiło dostęp jako „łatwy”.

Znacząca większość respondentów (86%) jest przekonana o szkodliwości narkotyków. W kwestii legalizacji marihuany odpowiedzi były rozproszone – 40% nie ma zdania, 31% jest przeciwna, a 29% opowiada się za legalizacją.

Problem przemocy

W zakresie przemocy domowej 11% respondentów zadeklarowało, że zna osoby doświadczające przemocy, podczas gdy 32% nie miało takiej wiedzy, a 57% zaprzeczyło. Własne doświadczenia przemocy zadeklarowało 26% mieszkańców – najczęściej była to przemoc psychiczna (84,62%), fizyczna (42,31%) i mobbing (38,46%).

Osoby wskazane jako stosujące przemoc to najczęściej: pracodawcy (38,46%), małżonkowie (23,08%) oraz ojcowie/opiekunowie i partnerzy (po 15,38%).

8% badanych przyznało się do zachowań przemocowych wobec innych osób, najczęściej fizycznych (66,67%) i psychicznych (33,33%). Zachowania te najczęściej dotyczyły współmałżonka (33,33%) oraz dzieci (25%). Żaden z respondentów nie był pod wpływem substancji psychoaktywnych w momencie podejmowania takich działań.

Pogląd, iż istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, podzielało 14% ankietowanych. Jednocześnie 70% mieszkańców jest przeciwnych karom fizycznym wobec dzieci.

Cyberprzemocy doświadczyła blisko połowa respondentów, najczęściej w formie wyłudzenia pieniędzy (23%), podszywania się (19%) i kradzieży kont (17%). 94% ankietowanych zadeklarowało, że sami nigdy nie podejmowali działań mieszczących się w kategorii cyberprzemocy.

Problem uzależnień behawioralnych

Większość respondentów (56%) deklaruje znajomość pojęcia uzależnień behawioralnych. Najczęściej wskazywane formy przymusu zachowań to korzystanie z telefonu komórkowego (31%), nadmierne myślenie o pracy (18%) i korzystanie z Internetu (11%).

Uzależnienie wśród osób z najbliższego otoczenia dotyczyło najczęściej korzystania z telefonu (55%), pracy (28%), Internetu (23%) i gier komputerowych (17%). Tylko 30% badanych zadeklarowało, że nie zna nikogo uzależnionego.

Zdecydowana większość respondentów (92%) korzysta codziennie z urządzeń elektronicznych. Najczęściej korzystają z Internetu 1–3 godziny dziennie (46,39%), a główne powody to: zakupy online (63,54%), media społecznościowe (58,33%) i kontakt ze znajomymi (44,79%).

Uzależnienie od telefonu komórkowego deklaruje łącznie 64,95% respondentów – w tym 11,34% zdecydowanie. Udział w konkursach SMS oraz hazard (automaty i zakłady bukmacherskie) był rzadkością – zdecydowana większość (ponad 97%) deklaruje, że nie brała w nich udziału.

Problemy społeczne z perspektywy uczniów klas 4-6

Problem alkoholowy

W badaniu 18,06% uczniów przyznało, że miało kontakt z alkoholem przed osiągnięciem pełnoletniości. Pozostałe 81,94% zadeklarowało brak takiego doświadczenia. Najczęściej wskazywany wiek pierwszego spożycia to 9–10 lat (40,38%), a także 8 lat lub mniej (30,77%).

Alkohol był spożywany po raz pierwszy najczęściej w sytuacjach, w których napój został podany przez rodziców lub opiekunów (32,69%) bądź przez pomyłkę (28,85%). Inne okoliczności to uroczystości rodzinne za zgodą dorosłych (21,15%) oraz bez ich wiedzy (7,69%).

Wyniki te wskazują na konieczność prowadzenia szerszych działań informacyjnych skierowanych do opiekunów, w celu podkreślenia ich wpływu na postawy młodzieży względem alkoholu.

Problem nikotynowy

Większość uczniów (95,49%) nie miała kontaktu z papierosami. Tylko 4,51% zadeklarowało jakąkolwiek formę próby palenia. Najczęściej pierwsze próby miały miejsce w wieku 8–10 lat.

Znacząca część uczniów zna pojęcie e-papierosów (89,24%) i są świadomi ich obecności w środowisku rówieńczym (40,08% twierdzi, że ich rówieśnicy korzystają z tych urządzeń). Jednak tylko 3,5% badanych przyznało się do jakiegokolwiek używania e-papierosów.

W opinii 71,21% badanych, e-papierosy uzależniają w takim samym stopniu jak papierosy tradycyjne. Wyniki te pokazują, że uczniowie wykazują względnie wysoką świadomość potencjalnych zagrożeń, choć istnieje potrzeba dalszego wzmocnienia wiedzy na temat skutków zdrowotnych.

Problem narkotykowy

Bardzo niewielki odsetek uczniów (1,04%) zadeklarował, że miał kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Wskazywany wiek pierwszego użycia to 8 lat lub mniej (66,67%) oraz 9–10 lat (33,33%).

Substancje te były zdobywane m.in. przez Internet (66,67%) lub od nieznanym osób. Inne źródła to rodzeństwo, znajomi, środowisko domowe, a także sytuacje, w których substancje zostały przekazane nieświadomie.

Motywacje obejmowały chęć dopasowania się do grupy, potrzebę relaksu, ciekawość oraz poszukiwanie akceptacji. Większość uczniów (ponad 93%) postrzega zażywanie substancji jako szkodliwe dla zdrowia, co świadczy o wysokim poziomie świadomości zdrowotnej.

Problem przemocy

Blisko połowa uczniów (49,65%) przyznała, że doświadczyła zachowań przemocowych. Z kolei 40,62% potwierdziło, że podejmowało wobec innych działania o takim charakterze. Najczęściej miały one formę przemocy fizycznej (60,69% doświadczających i 77,78% stosujących) lub werbalnej.

Zachowania te najczęściej miały miejsce w relacjach szkolnych (koleżanki, koledzy – 48,97%), w kręgu znajomych (44,14%), a także w relacjach rodzinnych (rodzeństwo). Rzadziej wskazywano na osoby dorosłe z otoczenia rodzinnego.

W kontekście przemocy elektronicznej 42,71% uczniów zadeklarowało, że spotkało się z jej przejawami, najczęściej w postaci wyzwisk, publikacji treści ośmieszających, podszywania się i szantażu. Jednocześnie 21,18% badanych przyznało, że kiedykolwiek uczestniczyło w takich działaniach.

Uczniowie w sytuacji doświadczania przemocy deklarowali najczęściej, że zwróciliby się o pomoc do rodziców (77,08%), a następnie do nauczycieli (41,67%) lub znajomych (40,97%). Tylko 30,56% wskazało na specjalistów szkolnych (pedagog, psycholog).

Pokazuje to potrzebę wzmacniania zaufania do instytucji szkolnych jako źródeł wsparcia.

Problem uzależnień behawioralnych

Większość uczniów (77,78%) nie potrafiła zdefiniować pojęcia uzależnień behawioralnych. Codzienne korzystanie z urządzeń elektronicznych zadeklarowało 79,51% uczniów, a ponad 13% spędza w sieci więcej niż 6 godzin dziennie.

Główne powody korzystania z Internetu to: kontakt ze znajomymi (78,37%), gry online (70,92%) i treści audiowizualne (ponad 69%). Jednocześnie 30,5% uczniów przyznało, że bliscy zarzucają im nadmierne korzystanie z sieci, a niemal 24% bezskutecznie próbuje ograniczyć ten czas.

Blisko połowa uczniów (46,45%) uważa, że trudno byłoby im funkcjonować bez telefonu komórkowego. Dodatkowo 25,69% wskazało, że brak dostępu do technologii powodował u nich poczucie wykluczenia.

Problemy społeczne z perspektywy uczniów klas 7-8

Problem alkoholowy

Wyniki badania wskazują, że spożycie alkoholu wśród uczniów szkół gminy jest zjawiskiem obecnym, choć zróżnicowanym pod względem częstotliwości i kontekstu. Aż 36,59% uczniów przyznało się do spróbowania alkoholu przed osiągnięciem pełnoletniości, z czego niemal połowa miała kontakt z alkoholem w wieku 10 lat lub młodszym. Wczesna inicjacja alkoholowa najczęściej miała miejsce podczas rodzinnych uroczystości za zgodą dorosłych (27,87%) lub przypadkowo (22,95%).

Pomimo że 49,18% uczniów spożywało alkohol ponad rok temu, znacząca grupa (31,15%) piła w ostatnim roku, a 19,67% w ostatnim miesiącu. Zjawisko intensywnego spożycia (bardzo mocne upicie się) dotyczyło 38,46% uczniów w ostatnim miesiącu. Alkohol konsumowany był najczęściej w postaci piwa (45,71%), wódki (40%) oraz mocnych alkoholi typu whisky i rum (34,29%). Głównymi miejscami konsumpcji były dom rodzinny (48,57%) i imprezy rodzinne (28,57%).

Spożycie alkoholu w samotności, chociaż relatywnie rzadkie, zostało zgłoszone przez 8,57% uczniów. Wskazania dotyczące stanu fizycznego podczas picia wskazują, że

40% badanych nie odczuwało działania alkoholu, podczas gdy 8,57% nie pamiętało przebiegu wydarzeń.

W ciągu ostatniego roku 22,86% uczniów doświadczyło negatywnych konsekwencji picia, takich jak bóle, problemy zdrowotne, kłopoty rodzinne i szkolne. Dostępność alkoholu oceniana jest jako łatwa przez 28,66% uczniów, co potwierdza potrzebę skuteczniejszych mechanizmów kontroli sprzedaży.

Problem nikotynowy

W zakresie zachowań nikotynowych dominująca większość uczniów (69,51%) nigdy nie paliła papierosów, jednak 7,32% pali regularnie, a kolejne 4,27% przyznaje, że zdarza się to często. Wiek inicjacji nikotynowej koncentruje się między 11. a 12. rokiem życia (45,1%).

Spożycie papierosów w ostatnich 30 dniach było deklarowane przez 43,14% uczniów. W tym 13,73% paliło ponad 20 papierosów dziennie, co może wskazywać na głębokie uzależnienie.

Znajomość e-papierosów deklaruje 90,85% uczniów, z czego 8,72% używa ich codziennie. 79,19% badanych stwierdza, że ich rówieśnicy korzystają z e-papierosów. Motywacją do sięgnięcia po e-papierosy była najczęściej chęć spróbowania czegoś nowego (50%).

Poglądy uczniów dotyczące bezpieczeństwa e-papierosów są niejednoznaczne – 36,91% wskazuje, że trudno powiedzieć, czy są one bezpieczniejsze od tradycyjnych papierosów. Mimo to 61,74% uczniów uważa, że e-papierosy są równie uzależniające jak papierosy klasyczne.

Problem narkotykowy

Kontakt z narkotykami lub dopalaczami zadeklarowało 8,54% uczniów. Większość z nich (64,29%) sięgnęła po substancje po 13. roku życia, jednak niepokojący jest odsetek (35,71%), który zrobił to mając 10 lat lub mniej. Najczęściej stosowaną substancją była marihuana (64,29%) oraz leki uspokajające, nasenne lub przeciwbólowe (42,86%).

Substancje pozyskiwane były najczęściej od kolegów i w grupie rówieśniczej (po 28,57%). Główne motywy ich używania to ciekawość (57,14%) i chęć zabawy (50%).

Okolo 36% uczniów sięgnęło po narkotyki tylko raz, ale aż 28,57% używało ich codziennie.

Najczęstszym miejscem zażywania były przestrzenie otwarte (66,67%), dom, szkoła, a także imprezy towarzyskie. Ponad 55% uczniów zażywających narkotyki doświadczyło negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych. Dostępność narkotyków została określona jako łatwa przez 19,51% respondentów. Wiedzę o miejscach sprzedaży posiadało 21,34% uczniów.

Problem przemocy

Zjawisko przemocy jest obecne w życiu uczniów: 40,24% badanych przyznało, że jej doświadczyło. Sprawcami przemocy najczęściej byli rówieśnicy – znajomi (40,58%) oraz koledzy ze szkoły (36,23%). Najczęściej doświadczaną formą przemocy była przemoc psychiczna i słowna (53,62%) oraz fizyczna (50,72%). Przemocy seksualnej i zaniedbania doświadczyło po 14,49% uczniów. 14,49% ofiar wskazało, że sprawcy przemocy byli pod wpływem alkoholu, a 7,25% – narkotyków.

Stosowanie przemocy wobec innych zadeklarowało 29,27% uczniów. Ofiarami byli najczęściej znajomi i koledzy ze szkoły (58,49%). Najczęściej stosowanymi formami przemocy były: fizyczna (75,47%) i słowna (37,74%).

Problem przemocy w szkołach rozpoznaje 36,59% uczniów, a 43,9% nie ma zdania. Uczniowie najczęściej szukaliby pomocy u rodziców (60,37%) oraz przyjaciół (45,12%), ale aż 31,71% zadeklarowało, że radziłoby sobie samodzielnie.

Z cyberprzemocą spotkało się 42,68% uczniów, a 21,34% przyznało się do jej stosowania. Najczęściej były to formy słowne, takie jak wyzywanie, ośmieszanie czy podszywanie się.

Problem uzależnień behawioralnych

Znaczna większość uczniów (87,2%) nie zna pojęcia uzależnień behawioralnych. Codzienne korzystanie z urządzeń elektronicznych deklaruje 89,63% respondentów, z czego 56,96% spędza w sieci więcej niż 3 godziny dziennie (poza nauką).

Główne powody korzystania z Internetu to social media (77,36%), kontakt ze znajomymi (74,21%), słuchanie muzyki (71,7%) oraz oglądanie filmów (61,64%). Ponad 30% uczniów słyszy zarzuty od bliskich o zbyt długie przebywanie w sieci, a 23,27% przyznało się do ukrywania czasu spędzanego w Internecie.

81,13% uczniów deklaruje brak kontaktu z hazardem, jednak 11,95% przyznaje się do obstawiania zakładów, a 8,18% do gry w kasynach online. Blokady rodzicielskie są obecne tylko na 25,79% urzędów.

Uzależnienie od telefonu zadeklarowało wprost 13,75% uczniów, a kolejne 43,75% wskazało na trudność funkcjonowania bez niego. Co czwarty uczeń czuł się wykluczony z powodu braku dostępu do technologii.

Świadomość zaburzeń odżywiania (anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się) nie jest powszechna. Do stosowania diety w celu schudnięcia przyznało się 22,56% uczniów, a 16,46% uważa, że powinni schudnąć.

Problemy społeczne z perspektywy pracowników instytucji pomocowych

Najczęściej wskazywane problemy społeczne

Respondenci, będący przedstawicielami instytucji pomocowych, najczęściej wskazywali, że w ich codziennej pracy najbardziej widocznym problemem społecznym są uzależnienia behawioralne (79,25%). Istotne znaczenie przypisano również przemocy rówieśniczej w szkole (39,62%) oraz problemowi alkoholizmu (35,85%). Zauważalna jest także obecność przemocy domowej (30,19%), nikotynizmu (28,3%) oraz – w mniejszym stopniu – narkomanii (9,43%).

Główne przyczyny problemów społecznych

Wśród głównych przyczyn problemów społecznych, respondenci najczęściej wskazywali bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (86,79%), a także niezaradność życiową (56,6%). Znaczącą rolę przypisano również alkoholizmowi (28,3%), przemocy domowej (22,64%) i samotnemu wychowywaniu dzieci (18,87%). Także bezrobocie (11,32%) i wielodzietność (9,43%) znalazły się wśród częściej wskazywanych czynników.

Grupy szczególnie narażone

W opinii respondentów najbardziej narażoną grupą społeczną na występowanie problemów są nieletni (71,7%). Zauważalne są również zagrożenia wśród osób ubogich (32,08%), osób z niepełnosprawnościami (26,42%), a także osób samotnych (20,75%).

Alkohol i jego konsekwencje społeczne

Spożycie alkoholu na przestrzeni ostatnich lat, w ocenie przedstawicieli instytucji, pozostaje trudne do jednoznacznej oceny – 52,83% respondentów zadeklarowało brak wiedzy na ten temat. Jedynie 16,98% zauważyło wzrost spożycia, a 5,66% – jego spadek. Blisko jedna trzecia badanych (32,08%) deklaruje, że czasami spotyka się z problemem uzależnienia alkoholowego, 28,3% – że rzadko, natomiast 20,75% – że często. Tylko 3,77% respondentów nie miało kontaktu z tym problemem. Spośród konsekwencji spożywania alkoholu, respondenci najczęściej wskazywali na rozpad rodziny (73,58%), przemoc domową (62,26%) oraz popadanie w konflikty (56,6%). Wysoko oceniono również znaczenie problemów wychowawczych (50,94%) i pogorszenia zdrowia (41,51%). Pozostałe wskazania obejmowały m.in. zakłócanie porządku publicznego, załamanie psychiczne i samotność.

Substancje psychoaktywne i ich dostępność

Ponad 40% badanych uznaje, że na terenie ich pracy występuje problem z narkotykami, dopalaczami lub lekami stosowanymi w sposób niezgodny z przeznaczeniem. Jednocześnie aż 47,17% zadeklarowało, że trudno im to jednoznacznie ocenić. Tylko 11,32% uważa, że taki problem nie występuje. Większość badanych (80,85%) nie zna miejsc, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne. Niemniej jednak wskazywano również na konkretne lokalizacje, takie jak centrum miejscowości (10,64%), a także przypadki wiedzy o konkretnych osobach, od których można uzyskać tego typu środki (6,38%).

Uzależnienia behawioralne

Uzależnienia behawioralne zostały uznane za najpoważniejszy problem społeczny. Większość respondentów (67,92%) deklaruje, że spotkała się z tym zjawiskiem wśród mieszkańców. Najczęściej występujące formy uzależnień obejmują: nadmierne korzystanie z komputera i Internetu (97,22%), jedzenie (25%), zakupy (19,44%) oraz hazard (16,67%). Odpowiedzi te wskazują na rosnące znaczenie problemów współczesnych technologii oraz stylu życia w diagnozie społecznej. W zakresie pomocy osobom dotkniętym tym zjawiskiem najczęściej oferowana jest profilaktyka (66,67%) i poradnictwo (58,33%). Znaczącą rolę odgrywa również psychoedukacja (30,56%) oraz, choć rzadziej, terapia indywidualna (16,67%) i grupowa (5,56%). Respondenci

w zdecydowanej większości (80,56%) wskazują, że uzależnienia behawioralne mają wysoki wpływ na dysfunkcję rodziny.

Przemoc i zachowania przemocowe

Większość respondentów (77,36%) uważa, że problem przemocy domowej występuje na terenie wykonywanych przez nich obowiązków służbowych. Najczęściej wskazywano na przemoc psychiczną (80,49%) oraz fizyczną i zaniedbanie (po 48,78%). Występowały także wskazania na przemoc ekonomiczną (34,15%) oraz seksualną (7,32%). Respondenci najczęściej wskazywali, że przemocy najczęściej doświadczają kobiety (87,8%) i nieletni (85,37%). Wskazywano również na osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Osoby najczęściej podejmujące działania przemocowe

Najczęściej wskazywano osoby zmagające się z uzależnieniem (60,98%). W dalszej kolejności wymieniano młodzież (39,02%), osoby wcześniej karane (24,39%) oraz bezrobotnych (14,63%). Część odpowiedzi odnosiła się do ludzi z różnych warstw społecznych, co wskazuje na postrzeganie przemocy jako zjawiska o szerokim zasięgu społecznym, nieograniczonego do konkretnej grupy.

3. Rekomendacje

Na podstawie przedstawionych wniosków, sformułowane zostały następujące rekomendacje dla Gminy Stawiguda, mające na celu skuteczne przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniami, przemocą i innymi zagrożeniami społecznymi.

Zwiększenie dostępności programów edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących spożycia alkoholu

- Edukacja na temat odpowiedzialnej konsumpcji alkoholu, skierowana zarówno do dorosłych, jak i młodzieży. Gmina powinna rozważyć organizację kampanii edukacyjnych, które promują świadome i umiarkowane spożywanie oraz podkreślają konsekwencje zdrowotne nadmiernego picia, a także jazdy po alkoholu.

- Zwiększenie dostępności lokalnych punktów wsparcia dla osób nadużywających alkoholu, w tym organizowanie grup wsparcia dla rodzin osób uzależnionych.
- Wprowadzenie lub wzmocnienie programów profilaktycznych skierowanych do kobiet w ciąży, które podkreślają skutki spożywania alkoholu podczas ciąży oraz zagrożenia związane z FASD (Alkoholowy Zespół Płodowy).

Wzmocnienie działań prewencyjnych związanych z narkotykami

- Wprowadzenie szerszych programów profilaktycznych, które edukują o szkodliwości substancji psychoaktywnych i promują alternatywne metody radzenia sobie ze stresem i napięciem, w szczególności skierowane do młodych dorosłych.
- Zacieśnienie współpracy między gminą, służbami zdrowia i policją w celu monitorowania dostępu do substancji psychoaktywnych oraz ich handlu. Warto również rozważyć wprowadzenie regularnych kampanii informacyjnych, które zwiększą świadomość społeczną na temat konsekwencji zażywania narkotyków.
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i wsparcia psychologicznego dla osób uzależnionych, a także programów interwencyjnych dla osób, które sięgają po narkotyki z powodu stresu lub presji społecznej.

Rozwój programów przeciwdziałania przemocy domowej

- Tworzenie lokalnych punktów wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wzmocnienie istniejących instytucji, które oferują pomoc psychologiczną, prawną.
- Rozszerzenie programów edukacyjnych dotyczących rozpoznawania i zgłaszania przemocy domowej, a także szkoleń dla nauczycieli, pracowników socjalnych, służb medycznych oraz Policji w zakresie identyfikacji osób doznających przemocy.

Edukacja w zakresie uzależnień behawioralnych

- Programy edukacyjne dla dorosłych, które uczą, jak świadomie i z umiarem korzystać z technologii, a także promują zdrowe nawyki cyfrowe.

- Wprowadzenie lokalnych inicjatyw, takich jak warsztaty dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, gdzie mieszkańcy mogą nauczyć się technik radzenia sobie z nadmiernym korzystaniem z telefonów, internetu i gier.
- Kampanie społeczne, które podkreślają znaczenie równowagi między życiem online a offline, szczególnie w kontekście zdrowia psychicznego.

Wzmocnienie kontroli i odpowiedzialności w handlu alkoholem

- Regularne szkolenia dla sprzedawców alkoholu, które obejmują przepisy dotyczące sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz edukują o ich roli w ograniczaniu nadużywania alkoholu w społeczności.
- Zaostrzenie kontroli sprzedaży alkoholu w punktach handlowych, w tym kontroli przestrzegania zasad dotyczących weryfikacji wieku kupujących.
- Zacieśnienie współpracy z lokalnymi władzami i policją, aby monitorować miejsca, gdzie może dochodzić do nielegalnej sprzedaży alkoholu, szczególnie osobom niepełnoletnim.

Wprowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania cyberprzemocy

- Promować kampanie społeczne na temat cyberprzemocy, skierowane do wszystkich grup wiekowych, aby zwiększyć świadomość o tym zjawisku i jego skutkach.
- Utworzenie specjalnych programów wsparcia dla osób doznających cyberprzemocy, w tym dostęp do poradnictwa psychologicznego oraz prawnego.
- Szkolenia dla nauczycieli i rodziców, aby mogli skutecznie rozpoznawać oznaki cyberprzemocy i wiedzieli, jak reagować w przypadku jej wystąpienia.

Zacieśnienie współpracy z lokalnymi społecznościami i organizacjami pozarządowymi

- Finansowanie programów profilaktycznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, które już mają doświadczenie w tych obszarach.

- Wspieranie inicjatyw społecznych, takich jak grupy wsparcia, warsztaty edukacyjne, kampanie informacyjne oraz inne formy działania na rzecz zdrowia publicznego.

Rekomendacje w kontekście przeciwdziałaniu uzależnieniom oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Wzmacnianie edukacji w zakresie uzależnień od alkoholu i nikotyny

- Organizowanie regularnych programów profilaktycznych dla uczniów, które będą podkreślały negatywne skutki spożywania alkoholu i palenia papierosów. Istotne jest, aby programy były interaktywne i uwzględniały realistyczne sytuacje, z którymi dzieci i młodzież może się spotkać.
- Prowadzenie kampanii informacyjnych dla rodziców na temat wpływu alkoholu i nikotyny na młodzież oraz roli dorosłych w zapobieganiu tym problemom (np. ograniczenie dostępu do alkoholu podczas rodzinnych uroczystości).
- Wzmocnienie współpracy między szkołami, ośrodkami zdrowia oraz lokalnymi organizacjami zajmującymi się uzależnieniami, aby wspólnie działać na rzecz zapobiegania.

Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie narkotyków i substancji psychoaktywnych

- Opracowanie programów wczesnej interwencji w szkołach, z uwzględnieniem informacji o zagrożeniach związanych z narkotykami, w tym dopalaczami. Ważne jest również podkreślenie roli internetu jako kanału dystrybucji tych substancji i edukacja na temat bezpiecznego korzystania z sieci.
- Zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy dla uczniów i rodziców, np. poprzez konsultacje z psychologami i terapeutami, którzy specjalizują się w problemach uzależnień.

Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy

- Organizowanie szkoleń dla nauczycieli, uczniów i rodziców dotyczących rozpoznawania oznak przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, a także skutecznych sposobów przeciwdziałania.
- Stworzenie łatwo dostępnych kanałów wsparcia dla osób doświadczających przemocy, np. anonimowe infolinie lub platformy internetowe, gdzie uczniowie mogą zgłaszać przemoc bez obaw przed odwetem.
- Wdrażanie programów, które promują zdrowe relacje między uczniami, np. warsztaty dotyczące rozwiązywania konfliktów, empatii i współpracy.

Uświadamianie uczniów na temat uzależnień behawioralnych

- Zwiększenie świadomości na temat uzależnień behawioralnych, takich jak uzależnienie od internetu, gier komputerowych czy mediów społecznościowych, poprzez kampanie edukacyjne skierowane zarówno do uczniów, jak i rodziców.
- Wprowadzenie w szkołach programów, które uczą zdrowego zarządzania czasem spędzanym w internecie oraz radzenia sobie z presją korzystania z technologii w życiu codziennym.
- Organizowanie warsztatów dotyczących bezpieczeństwa w sieci, aby uczniowie mieli świadomość zagrożeń związanych z nadużywaniem technologii oraz sposobów ochrony swoich danych osobowych.

Wsparcie dla uczniów z zaburzeniami odżywiania

- Szkolenie nauczycieli i szkolnych psychologów w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów anoreksji, bulimii i kompulsywnego objadania się, aby szybko reagować na problemy uczniów.
- Promowanie zdrowego odżywiania i stylu życia poprzez zajęcia edukacyjne, warsztaty kulinarne oraz aktywności fizyczne, które mogą wspierać uczniów w dbaniu o swoje zdrowie psychiczne i fizyczne.

Zwiększenie dostępności wsparcia dla uczniów

- Zwiększenie liczby dostępnych konsultacji z psychologami i doradcami w szkołach, aby uczniowie mieli dostęp do profesjonalnej pomocy w razie potrzeby.
- Wprowadzenie regularnych, anonimowych ankiet, które pozwolą uczniom na zgłaszanie problemów bez obaw o konsekwencje, co ułatwi monitorowanie skali problemów i umożliwi szybką reakcję.

4. Ocena zdolności realizacji usług społecznych

Zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej, Strategia zawiera również określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Należy zwrócić uwagę, że podmiotami ekonomii społecznej, zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy o ekonomii społecznej) są:

- 1) spółdzielnie socjalne,
- 2) warsztat terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej,
- 3) centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej,
- 4) spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, oraz spółdzielnie produkcji rolnej,
- 5) organizacje pozarządowe⁴,
- 6) podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – to znaczy:
 - osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz

⁴ Organizacje pozarządowe o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych

o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,

- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Z kolei usługi społeczne wymienione w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oznaczają działania z następujących zakresów:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałaniu bezrobocia,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Podmioty ekonomii społecznej, które zarejestrowane są na terenie Gminy Stawiguda zostały wymienione w Załączniku nr 1 do niniejszej Strategii. Podmioty te wykonują usługi społeczne praktycznie we wszystkich obszarach, przede wszystkim jednak

z zakresu: wspierania rodziny, pomocy społecznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej. Dotychczasowa ich działalność stanowi istotne wsparcie w realizacji wskazanych usług przez Gminę Stawiguda. Wskazane podmioty są dobrze przygotowane do realizacji wymienionych usług społecznych, posiadają odpowiednie zasoby, przede wszystkim kadrowe oraz sprzętowe. W konsekwencji należy pozytywnie ocenić ich zdolność do dalszej realizacji wykonywanych zadań, stanowiących wymienione usługi społeczne.

VI. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

**POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ,
POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– dobre funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej – skoordynowany system pomocy i wsparcia osobom i rodzinom potrzebującym pomocy – działalność punktu informacyjno-konsultacyjnego ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej – zaangażowanie w pracę pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej – duża wiedza pracowników Ośrodka, chęć nabywania nowych kwalifikacji oraz doświadczenia, nowej i szerszej wiedzy, aby jeszcze skuteczniej pomagać i wspierać – mobilność i elastyczność pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej – dobra współpraca z innymi jednostkami działającymi na terenie Gminy – aktywna współpraca z instytucjami z sektora pozarządowego – dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,)	– brak wystarczającej ilości środków finansowych, które umożliwiły odbywanie większej ilości szkoleń pracownikom Ośrodka – duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej – brak instytucji wspierających działanie systemu pomocy społecznej - placówka wsparcia dziennego – niska wiedza i świadomość ludzi na temat pomocy społecznej – pojawiające się nowe problemy i kwestie społeczne związane z pracą pracowników, – braki kadrowe, – brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań pomocowych, – niewielka ilość organizacji pozarządowych wspierających instytucje samorządowe w rozwiązywaniu problemów społecznych

– dostęp do bezpłatnych porad prawnych dla mieszkańców Gminy – akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemami – dobra współpraca przy realizacji działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej – Zespół Interdyscyplinarny	
SZANSE	ZAGROŻENIA
– niewielkie natężenie problemów społecznych na terenie gminy, co może wpłynąć na szybsze ich rozwiązywanie lub minimalizowanie negatywnych skutków, – dostępność środków finansowych na wspieranie inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, – istnienie instytucji pomocy i integracji społecznej z wykwalifikowaną kadrą, gwarantującą skuteczność podejmowania działań strategicznych oraz prawidłowa koordynację działań, – dobre rozeznanie środowiska w zakresie istniejących problemów społecznych, co umożliwi niezwłoczne podejmowanie inicjatyw i właściwe przygotowanie odpowiednich działań.	– wzrost liczby osób starszych, wymagających wsparcia, – konieczność ponoszenia kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej dla osób starszych, co znacząco obciąża budżet gminy, – odległości pomiędzy siedliskami mieszkańców, powodujące zwiększenie kosztu dojazdu do tych osób, – mała liczba osób chętnych do wykonywania zatrudnienia w usługach na rzecz osób wymagających wsparcia, – brak pozytywnych wzorców w rodzinie, – stereotypowe myślenie na temat pomocy społecznej oraz uzależnienie klientów od systemu pomocy społecznej – brak stabilności w finansowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, – podejmowanie działań profilaktycznych przy udziale instytucji zajmujących się zapobieganiem uzależnieniom z placówkami odwykowymi – realizacja rekomendowanych programów profilaktycznych.	– brak komunikacji i ciągłości opieki – wsparcia po leczeniu odwykowym, – utrudniony dostęp do korzystania z usług specjalistów ze względu na miejsce zamieszkania, – niedostateczne działania profilaktyczno-korekcyjne dla osób dorosłych – brak grup samopomocowych (AA,DDA)
SZANSE	ZAGROŻENIA
– pozyskiwanie dodatkowych środków krajowych i unijnych – zmieniające się przepisy korzystnie wpływające na lokalizację i ilość punktów sprzedaży alkoholu oraz zakaz spożywania w miejscach publicznych – zmieniające się przepisy korzystnie wpływające na lokalizację i ilość punktów sprzedaży alkoholu oraz zakaz spożywania w miejscu publicznym – możliwość finansowania zadań w zakresie uzależnień behawioralnych	– niska świadomość społeczności lokalnej dotycząca objawów nadużywania narkotyków, dopalaczy – brak pozytywnych wzorców w rodzinie oraz przenoszenie złych zachowań z pokolenia na pokolenie – „dziedziczenie” uzależnień – brak reakcji społeczeństwa oraz przyzwolenie na przejawy demoralizacji dzieci i młodzieży

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– doświadczenie instytucji powoływanych do wspierania mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych, – znajomość środowiska oraz norm i wartości społecznych ważnych dla lokalnej współpracy, – bardzo dobra baza materialna placówek oświatowych, z dostępem do internetu, – umiejętność pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć adresowanych do społeczności lokalnej, – potencjał kadrowy niezbędny do realizacji tych przedsięwzięć, – wiedza, doświadczenie i umiejętności działania na rzecz społeczności lokalnej, identyfikowania i zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców, – udział szkół w projektach finansowanych ze środków zewnętrznych, – podejmowanie inicjatyw na rzecz integracji społecznej – dobra współpraca pomiędzy instytucjami oświatowo – społecznymi, – nauka w systemie jednozmianowym, – dobre zaplecze sportowe przy szkołach	– słabo rozwinięty wolontariat młodzieżowy – problem z zatrudnieniem wykwalifikowanej kadry pedagogicznej, – brak spotkań edukacyjnych dla osób starszych dotyczących specyfiki potrzeb sposobów realizacji związanych z wiekiem – niewystarczający dostęp do psychologa – ograniczona dostępność placówek oświatowych w godzinach popołudniowych, – niewielki udział wydatków rzeczowych w budżetach szkół, – ograniczona oferta rekreacyjna dla młodzieży

SZANSE	ZAGROŻENIA
– pozyskiwanie środków na realizację zadań, szkoleń i innych ze źródeł zewnętrznych (UE, konkursy, projekty) – pozyskiwanie środków zewnętrznych – napływ nowych mieszkańców – aktywność społeczności gminy – realizowanie nowych projektów sportowo-rekreacyjnych	– niż demograficzny, wraz ze starzeniem się społeczeństwa – niska świadomość edukacyjna, – rozmieszczenie terytorialne gminy, mające wpływ na wybór przez rodziców uczniów szkoły innej niż gminna, – wyjazd młodzieży do większych miast, – brak wykwalifikowanej kadry na rynku,

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

POMOC SPOŁECZNA

- Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nie posiadających dochodów własnych lub posiadających dochody niewystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych (w tym żywieniowych, mieszkaniowych) oraz przeciwdziałanie bezrobociu, bezdomności mieszkańców.
- Wzmocnienie roli i funkcji rodziny, zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz dzieciom i młodzieży wychowującym się w tych rodzinach.
- Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług opieki medycznej, zabiegów rehabilitacyjnych niezbędnych osobom w wieku starszym i niepełnosprawnym poprzez m. in. upowszechnianie informacji o prawach, możliwościach a także oferowanych formach pomocy dedykowanych osobom niepełnosprawnym.
- Zwiększenie działań ukierunkowanych na pomoc osobom starszym.
- Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych, których celem jest zwiększenie świadomości dotyczącej różnych form przemocy.
- Zwalczanie przemocy domowej poprzez m. in. kierowanie ofiar przemocy do instytucji pomocowych, a sprawców przemocy do udziału w programach pomocowych (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia pracy socjalnej).
- Zapewnienie pracownikom dostępu do szkoleń z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- Zwiększenie liczebności kadry z uwzględnieniem pojawiających się potrzeb, zapewniające skuteczność podejmowanych inicjatyw.

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi, narkomanii, uzależnieniom behawioralnym i innym poprzez m. in. realizację rekomendowanych szkolnych programów profilaktycznych.
- Przygotowanie i poprawa form pracy z uzależnionymi, z naciskiem na pracę socjalną, w celu zwiększenia stopnia motywacji do podjęcia leczenia odwykowego.
- Kierowanie osób uzależnionych do specjalistów ds. uzależnień.
- Podejmowanie wspólnych inicjatyw między poszczególnymi instytucjami i podmiotami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- Promocja zdrowego stylu życia.
- Zapewnienie pracownikom dostępu do szkoleń z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- Określenie zainteresowań oraz potrzeb zgłaszanych przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
- Oferty sektora organizacji pozarządowych, klubów sportowych, bibliotek, gminnego ośrodka kultury i innych dostosowanych do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Współpraca z poszczególnymi instytucjami i podmiotami na rzecz osób wykluczonych społecznie.
- Opracowanie i wdrożenie projektów dotyczących zwiększenia udziału osób starszych w życiu społecznym.
- Zwiększenie ilości bezpłatnych imprez okolicznościowych i świątecznych z udziałem osób starszych.

VII. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii wizję sformułowano w następujący sposób:

Stawiguda – gmina dążąca do zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiego standardu życia mieszkańców, dostosowana do bieżących potrzeb społecznych.

Natomiast misja wyrażona została:

Stawiguda – gmina bezpieczna i otwarta dla mieszkańców, która:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, usługi społeczne, efektywnie rozwiązuje problemy społeczne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę prozdrowotną, zwłaszcza dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami (a także ich opiekunów);
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem integracji międzypokoleniowej.

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie przedstawioną Diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

Stawiguda – Gmina bezpieczna, kreująca warunki do pełnego wspierania mieszkańców, poprzez realizację bieżących potrzeb społecznych, w tym rozwój usług społecznych.

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (odpowiednio zmodyfikowanych wobec zmieniających się realiów), z uwzględnieniem bieżących potrzeb. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:

- I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej oraz osób z niepełnosprawnościami.**
- III. Efektywna polityka prozdrowotna, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.**

2. Cele operacyjne i ich realizacja

<u>Cel Strategiczny nr I</u> <u>Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem</u> <u>rodzin dysfunkcyjnych</u>	
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>
1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin	– Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin (prawne, psychologiczne, terapeutyczne) – Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami Gminy zajmującymi się polityką społeczną – podniesienie poziomu komunikacji
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych	– Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy domowej – Podnoszenie kompetencji rodzicielskich – Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego – Kontynuacja współpracy OPS z PCPR.
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć w zakresie zwiększenia kompetencji wychowawczych – Zwiększenie oferty poradnictwa specjalistycznego – Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	

3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej	– Kontynuacja i doskonalenie programu przeciwdziałania przemocy domowej – Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej – Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego – Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług – Wsparcie specjalistyczne osób na co dzień zajmujących się pracą z rodzinami dotkniętymi przemocą (superwizja) – Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową – realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych, grup wsparcia, grup korekcyjno- edukacyjnych, poradnictwo dla osób doświadczających przemocy domowej – W razie potrzeby utworzenie mieszkań treningowych lub wspomaganych w gminie dla ofiar przemocy domowej lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia , a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych; – kontynuacja współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie – Ośrodek Interwencji Kryzysowej – Rozpoznanie problemu przemocy wobec seniorów – szkolenia uświadamiające
	<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Opracowanie i wdrożenie kolejnych programów przeciwdziałania przemocy domowej – Zwiększenie oferty poradnictwa specjalistycznego – Liczba mieszkań treningowych lub wspomaganych (jeżeli zostaną utworzone, zgodnie z zapotrzebowaniem) – Liczba osób objętych pomocą i wsparciem zespołu interdyscyplinarnego.

4. Wsparcie rodzin z dziećmi	– Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży – Współpraca z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi w celu poszerzenia oferty zajęć dla dzieci i młodzieży – Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin – Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba/ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – Liczba zajęć doszkalających dla dzieci (ew. ilość godzin zajęć) – Liczba (oraz kwota) wypłaconego wsparcia finansowego dla rodzin	
5. Wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	– Organizowanie doszkalania dla dzieci szczególnie z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym – Opracowanie programu zajęć dodatkowych dla dzieci – Wdrażanie programów terapeutycznych i profilaktycznych służących rozwojowi rodziny
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba/ilość zajęć dla dzieci i młodzieży; – Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym, pedagogicznym, bądź ze strony asystenta rodziny; – Liczba dzieci korzystających z wypoczynku (letniego lub zimowego). Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
6. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną	– Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną – Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi – Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych – Pozyskanie środków finansowych na realizację różnorodnych projektów kulturalnych – w tym z zakresu edukacji

	kulturowej, organizacji imprez, zajęć dla różnych grup społecznych. – Zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej – podkreślenie roli świadka w sygnalizowaniu sytuacji przemocowych
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla przedstawicieli instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną oraz dla specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi – Wielkość i rodzaj pozyskanych środków na realizację projektów – Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań (np. kampanii) zwiększających świadomość społeczną w zakresie tematu przemocy domowej Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
<u>Czas realizacji</u> – lata 2026-2030 <u>Finansowanie</u> – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe <u>Realizatorzy</u> – Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki oświatowe, kulturalne i sportowe, i inne. <u>Partnerzy w realizacji</u> – m in. placówki ochrony zdrowia, szkoły, organizacje pozarządowe, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, Policja, Prokuratura rejonowa, kuratorzy sądowi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Kościół, społeczność lokalna oraz pozostałe podmioty.	

<u>Cel Strategiczny nr II</u> <u>Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,</u> <u>ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej</u> <u>oraz osób z niepełnosprawnościami.</u>	
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>
1. Aktywizacja osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych	– Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne – Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych będących klientami pomocy społecznej (szczególnie w obszarach kluczowych dla funkcjonowania Gminy, np.: opiekun/asystent, podstawowa opieka zdrowotna) – Organizacja spotkań motywacyjno-edukacyjnych z lokalnymi przedsiębiorcami (w tym również prowadzącymi JDG) – Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba przeprowadzonych lub współfinansowanych szkoleń dla bezrobotnych – Wielkość i rodzaj przyznanej pomocy społecznej dla bezrobotnych Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
2. Rozwój usług społecznych i aktywizacja dla osób z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	– Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców – Organizacja zajęć i warsztatów dla osób z niepełnosprawnościami – Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i z niepełnosprawnościami – Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami (klientów OPS) – Upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności – Wsparcie dla opiekunów faktycznych osób z niepełnosprawnościami potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

	– Rozwój usług opiekuńczych i asystenckich świadczonych w społeczności lokalnej w formach środowiskowych jako element deinstytucjonalizacji wsparcia wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami poprzez opiekę Asystentów Osób z Niepełnosprawnościami lub opiekę wychowawczą
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba zorganizowanych imprez – Liczba zrealizowanych usług – Rodzaj (oraz wielkość) udzielonego wsparcia i pomocy opiekunom osób z niepełnosprawnościami Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
3. Rozwój usług społecznych i aktywizacja seniorów	– Likwidacja barier architektonicznych (w tym wsparcie tego rodzaju inicjatyw) – Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla seniorów – Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych – Pomoc w organizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych – Promowanie w środowisku seniorów form aktywnego spędzania czasu wolnego – kontynuacja dotychczasowych inicjatyw (spotkań, Klub Seniora), jak również wspieranie nowych projektów – Dążenie do integracji międzypokoleniowej – Rozwój usług edukacyjnych adresowanych do osób starszych.
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba i rodzaj udzielonych świadczeń opiekuńczych i specjalistycznych – Liczba przeprowadzonych szkoleń – Liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć/warsztatów/imprez integracyjnych – Liczba i rodzaj udzielonych działań/usług o charakterze edukacyjnym – Liczba projektów socjalnych adresowanych do osób starszych	

Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
4. Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (szczególnie w obszarze ubóstwa)	– Kontynuacja programów dożywiania dzieci i młodzieży – Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem – Podjęcie działań integracyjnych wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – Rozwijanie zindywidualizowanych form wsparcia, w tym asystentury oraz innych form usług społecznych, w tym praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne i inne.
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba (skala) udzielonej pomocy w ramach programu dożywiania dzieci i młodzieży – Rodzaj i skala form wsparcia zindywidualizowanego Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
<u>Czas realizacji</u> – lata 2026-2030 <u>Finansowanie</u> – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe <u>Realizatorzy</u> – Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe i kulturalne, i inne. <u>Partnerzy w realizacji</u> – m in. placówki ochrony zdrowia, szkoły, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kluby seniora, ośrodki wsparcia, Policja, Kościół, społeczność lokalna, a także pozostałe podmioty.	

Cel Strategiczny nr III
Efektywna polityka prozdrowotna,
zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>
1. Promocja społeczeństwa obywatelskiego	– Organizacja imprez integracyjnych (integracja międzypokoleniowa, integracja osób zagrożonych wykluczeniem, itp.) – Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie – promowanie i wspomaganie nowych inicjatyw – Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej – Pobudzanie oddolnych inicjatyw (samoorganizacja mieszkańców)
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń o charakterze integracyjnym – Rodzaj i ilość nowych form aktywizacji społeczno- kulturalnej Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
2. Rozwój inicjatyw i działań aktywizujących życie lokalnej społeczności	– Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych i pozarządowych – Promowanie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnościami – Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba (skala) udzielonego wsparcia dla organizacji społecznych i pozarządowych – Liczba/skala działań podjętych w ramach promocji seniorów i osób z niepełnosprawnościami (w tym również imprezy integracyjne) Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	

3. Zminimalizowanie zjawisk problemów społecznych	– Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, terapeutycznego – Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii – Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego – Kontynuacja kontroli w punktach sprzedaży alkoholu – Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych – Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych – Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i kontynuacja/wdrażanie programów profilaktycznych i kampanii społecznych
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba i rodzaj oferowanych usług w ramach poradnictwa (specjalistycznego, psychologicznego, prawnego oraz terapeutycznego) – Liczba zorganizowanych szkoleń (bądź innych działań) dla rodziców i dzieci na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych (inne działania – np. kampanie edukacyjne) – Liczba zorganizowanych (bądź wspartych finansowo) wyjazdów dla dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem – Liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu – Liczba i rodzaj działań pomocowych w ramach zwiększania dostępności terapii i rehabilitacji dla osób uzależnionych/współuzależnionych Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo-sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.	
4. Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia	– Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i dorosłych – Promocja modelu zdrowego stylu życia – Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych – Wdrażanie projektów i programów promujących zdrowy styl życia
<u>Wskaźniki oceny realizacji celu operacyjnego:</u> – Liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć sportowych i/lub rekreacyjnych – Rodzaj kampanii promujących zdrowy tryb życia	

Pozostałe kierunki działania mają charakter opisowo- sprawozdawczy – wskaźniki niemierzalne.

Czas realizacji – lata 2026-2030

Finansowanie – budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne programy, sponsorzy indywidualni, organizacje pozarządowe

Realizatorzy – Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe i kulturalne

Partnerzy w realizacji – m in. placówki ochrony zdrowia, szkoły, placówki leczenia uzależnień , ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna, a także inne podmioty

VIII. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji Strategii obejmują przede wszystkim:

- wzrost aktywności mieszkańców (zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- ograniczenie ogólnej skali problemów społecznych w Gminie Stawiguda.

Prognozowane zmiany Gmina Stawiguda osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Szczegółową prognozę zmian zawiera poniższa tabela.

<u>Problem społeczny</u>	<u>Prognoza zmian</u>
Bezrobocie	– spadek liczby osób bezrobotnych – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie
Niepełnosprawność	– poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych – powstawanie środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych

	– wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
Uzależnienia	– zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny
Ubóstwo	– poprawę warunków życia mieszkańców – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym
Przemoc domowa	– ograniczenie zjawiska przemocy domowej poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania (przemocy) – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą – ochrona ofiar przemocy – prowadzenie specjalistycznych porad i terapii dla sprawców przemocy – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy domowej
Osoby starsze	– poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych.

IX.SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Gminy– organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem oraz charakterem dochodów budżetowych.

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie

rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia, w całokształcie finansowania działań niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Koszt realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stawiguda na lata 2026-2030 został oszacowany w skali rocznej, odrębnie dla poszczególnych celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych w 2026 roku będą oscylować w granicach określonych w poniższym zestawieniu:

<u>Cel:</u>	<u>2026</u>	<u>2027 – 2030</u>
CEL STRATEGICZNY I Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych	700 000 zł	Realizacja zadań wynikających z niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2026-2030 będzie finansowana z budżetu
CEL STRATEGICZNY II Aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem polityki	758 500 zł	

senioralnej oraz osób z niepełnosprawnościami		gminy do wysokości środków finansowych zaplanowanych na ten cel w danym roku budżetowym.
CEL STRATEGICZNY III Efektywna polityka prozdrowotna, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom	260 000 zł	

Wskazane wyżej ramy finansowe, stanowią oszacowanie kosztów realizacji niniejszej Strategii. Natomiast wszelkie zmiany w budżecie (uchwale budżetowej) niezbędnym do osiągnięcia celów niniejszej Strategii podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gmina Stawiguda będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring

służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Niniejsza Strategia, po jej uchwaleniu przez Radę Gminy, zostanie opublikowana i udostępniona na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Stawiguda oraz Ośrodka Pomocy Społecznej.

Głównym Koordynatorem i Realizatorem niniejszej Strategii jest Ośrodek Pomocy Społecznej, reprezentowany przez Kierownika OPS. Kierownik OPS może wskazać Koordynatorów Wspierających, jako osoby/podmioty wspierające realizację poszczególnych Celów (bądź Kierunków działania) niniejszej Strategii. Osoby te, jeżeli nie podlegają służbowo Kierownikowi OPS, są przydzielane/delegowane do wskazanych zadań na polecenie Wójta (na wniosek Kierownika OPS).

Podstawowymi realizatorami Strategii, poza OPS, są:

- Urząd Gminy;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Pedagodzy szkolni;
- Szkoły i przedszkola;
- Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna;

Ponadto, partnerami współrealizującymi Strategię mogą być np.: organizacje pozarządowe realizujące zadania spójne z celami strategii, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnie Zdrowia Psychicznego, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy.

Stosownie do zapisów Strategii, w miarę potrzeby aktualizuje się istniejące lub proponuje kolejne programy lub projekty z zakresu pomocy społecznej, przedkładając stosowne propozycje Radzie Gminy. Istniejące i przyszłe programy pomocy społecznej oraz zawarte w nich projekty realizuje się z uwzględnieniem wizji i misji oraz celów (kierunków działania) ustalonych w niniejszej Strategii.

Do 31 marca każdego roku na ręce Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej Koordynatorzy Wspierający składają sprawozdanie za poprzedni rok z realizowanych zadań, z uwzględnieniem właściwych programów i projektów pomocy społecznej

i oceną stopnia osiągnięcia celów nakreślonych w strategii. Całościowy raport Kierownik OPS przedkłada Wójtowi do końca czerwca każdego roku za rok poprzedzający.

Monitoring powyższy posłuży do ewaluacji zapisów Strategii. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych należy podjąć działania aktualizujące obowiązującą Strategię.

ZAŁĄCZNIK NR 1 – WYKAZ PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

NGO:

- Stowarzyszenie House of Sports
- Społeczno-Kulturalne Stowarzyszenie Miłośników Plusk, Południowej Warmii i Galindii Zachodniej
- Fundacja Ochrony Środowiska Naturalnego Warmii i Mazur
- Zrzeszenie Majdy-Kręsk
- Fundacja Inicjatyw Społecznych Alna
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Ich Rodzinom "Dajmy Szansę"
- Stowarzyszenie Pomocy Humanitarnej FENI
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych TOMASZKOWO
- Fundacja Edukacji Leśnej Drzewice
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Gminy Stawiguda
- Fundacja Candelaria
- Fundacja Pracownia Rozwoju Społecznego
- Stowarzyszenie „Razem Możemy Więcej”
- Fundacja Zdrowiej w Harmonii
- Stowarzyszenie Mój Wymój
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły i Dzieci „Nad Łyną”
- Stowarzyszenie Miłośników Rusi nad Łyną
- Stowarzyszenie „Teatr Prawie Dorosły”
- Stowarzyszenie Łuczników Warmii "Warmia Archers"
- Stowarzyszenie Młody Bartąg
- Stowarzyszenie Miłośników Bartążka Nasz Bartązek
- Stowarzyszenie Letnisko Kręsk
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Dorotowa
- "Kocham Pluski - Stowarzyszenie Miłośników Południowej Warmii"
- Stowarzyszenie Przyjaciół Stawigudy
- Towarzystwo Rozwoju Gminy Stawiguda "Wspólny Dom"
- Stowarzyszenie na rzecz poprawy bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców Tomaszkowa "Lepsze Tomaszkowo"

Kluby sportowe:

- Klub Europejski Kuźnica w Jarotach
- Gminny Klub Sportowy Stawiguda
- Klub Sportowy All Basket

- Gminny Klub Kolarski Stawiguda
- Klub Tenisowy Matuszewski Stawiguda
- Klub Sportowy Fortuna Gąglawki
- Integracyjny Klub Sportowy Szermierka Stawiguda

Koła Gospodyń Wiejskich:

- KGW Tomaszkowo
- KGW w Stawigudzie STAWIGUDZIANKI
- Koło Gospodyń Wiejskich "Baby Ruśkie"
- KGW Jaroty
- KGW Gryżliny "Bombowe Babki"
- KGW Bartąg
- KGW Wymój
- KGW Stawiguda

Ochotnicze Straże Pożarne:

- OSP Gryżliny
- OSP Bartąg
- OSP Stawiguda
- OSP Pluski

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2024 r. poz. 1283 ze.zm.), zgodnie z którym do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zgodnie z art. 16 b ust. 2 ww. ustawy strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie usług społecznych, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak rozwój systemu wsparcia rodziny, ze szczególnym wsparciem rodzin dysfunkcyjnych, aktywizacja i integracja osób/grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej oraz osób z niepełnosprawnościami, efektywna polityka prozdrowotna, zwłaszcza w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Realizacja Strategii finansowana będzie z różnych źródeł (środki gminy, pozyskane środki z funduszy zewnętrznych tj. programy rządowe, pozarządowe, środki unijne), poszczególne działania realizowane będą w ramach wydatków zaplanowanych na dany rok we właściwych budżetach poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy, Powiatu czy też organizacji.

Biorąc powyższe pod uwagę przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.